

EVDE EĞİTİM

S. Nihat ŞAD*
Mustafa AKDAĞ**

Özet

Evde eğitim (Homeschooling) uygulaması, zorunlu örgün eğitim çağındaki çocukların eğitimlerinin bir bölümünün ya da tamamının ailesi ya da ailesinin tayin ettiği kişiler tarafından yürütülmesi olarak tanımlanabilir. Evde eğitim uygulaması günümüzde başta ABD, Kanada ve birçok Avrupa ülkesinde örgün eğitime alternatif olarak yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bu ülkelerde aileler tarafından evde eğitimin tercih edilme nedenlerinin başında okul çevresi ve okulda verilen eğitimle ilgili kaygılar; öğrenciyi belirli bir dini, felsefi ya da ahlaki yaklaşım doğrultusunda eğitime isteği; çocuğun bireysel ihtiyaçları; finansal gerekçeler; ve gelişen uzaktan eğitim teknolojileri gelmektedir. Evde eğitim alan öğrencilerin akademik başarı durumlarının akranlarından daha iyi olduğu bildirilmektedir. Evde eğitilen çocukların sosyalleşmeleri konusunda ise farklı görüşler vardır. Bu uygulamaların en önemli sınırlılığı ise uygun eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasındaki zorluklardır. Ülkemizde, evde eğitime ilişkin yasal düzenlemeler yoktur. Ülkemiz koşulları açısından evde eğitim uygulamasının, öğretimin birliği ilkesiyle bağdaşmadığı düşünülmektedir. Ancak, gerekli düzenlemeler yapıldığında açık öğretim, uzaktan eğitim uygulamaları gibi örgün eğitimin yükünü hafifleten alternatif ve tamamlayıcı bir uygulama olarak kullanılması düşünülebilir.

Anahtar Sözcükler: Evde eğitim, uzaktan eğitim, anne ve baba, veli

Giriş

Evde eğitim kavramı Türkiye’de yaygın olarak bilinen ve uygulanan bir eğitim yöntemi olmamakla birlikte başta ABD olmak üzere Kanada, İngiltere, Almanya, Belçika, Fransa, Danimarka gibi ülkelerde oldukça köklü geçmişe sahip ve giderek artan bir uygulamadır (Basham, Merrifield ve Hepburn, 2007; Collom, 2005; Cooper ve Sureau, 2007; Crowson, 2000; Green ve Hoover-Dempsey, 2007; Ray, 2006). Evde eğitimin farklı modelleri ve farklı uygulamaları olduğu için literatürde çeşitli tanımlarına rastlanmaktadır:

Waggoner (2005, 31), evde eğitim kavramını, “özellikle anne babalar tarafından geleneksel değerlerin ve aile kurumunu ayakta tutan özelliklerin gelecek nesillere aktarılması için çocukların evde eğitilmesine yönelik yüz yıllardır kullanılan bir eğitim yöntemi” olarak tanımlar.

ABD resmi kayıtlarında evde eğitim uygulaması “Okul çağındaki çocukların okul yerine evde eğitilmesi” şeklinde tanımlanır (Lines, 1993, 1’den aktaran Basham vd., 2007, 7).

Petrie, (1995, 265) evde eğitimi “çocukların kendi evlerinde ebeveynleri ya da onların tuttıkları özel öğretmenler tarafından eğitilmeleri” şeklinde tanımlar.

* Okt.; İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

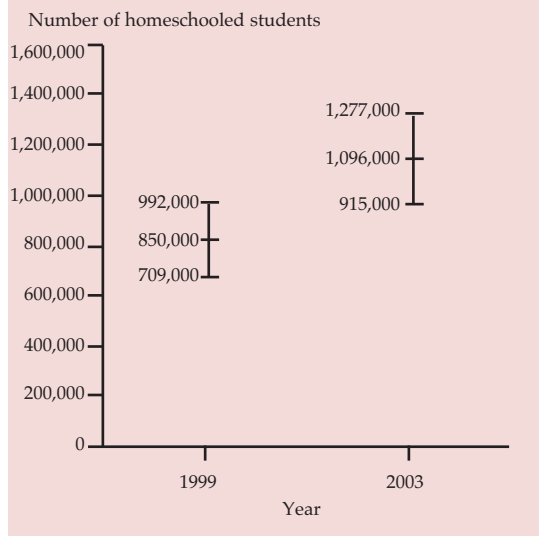
** Yard. Doç. Dr.; İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

Anne babanın derslerinde çocuğuna yardımcı olması da yaygın bir evde eğitim uygulamasıdır. Ancak, bir çocuğun *evde eğitim* kapsamında değerlendirilebilmesi için ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerinin en azından bir bölümünü bir devlet okulunda ya da özel okulda değil de evde yürütme taleplerini resmi olarak yetkililere beyan etmiş olmaları ve çocuğun devlet ya da özel okullara devamının haftada 25 saati geçmemesi gerekmektedir (Princiotta, Bielick ve Chapman, 2004). Ayrıca geçici bazı rahatsızlıklardan ötürü eğitimine evde devam etmek zorunda kalan öğrenciler de evde eğitim kategorisine girmektedir.

Evde Eğitimin Tarihçesi

Tarih boyunca toplumlar çocuklarına evde eğitim vermişlerdir. Aslında ister anne babalar tarafından verilsin, isterse de özel öğretmenler tarafından, evde eğitim kavramı sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan işbölümü ihtiyacının okullarda toplu eğitimi ve belirli alanlarda uzmanlaşmayı gerektirdiği 1870'li yıllara kadar Kuzey Amerika'da yaygın bir şekilde uygulanmıştır (Basham vd., 2007). Her ne kadar 1870'lerden sonra sınırlı düzeyde de olsa anne babalar evde çocuklarına eğitim vermeye devam etmişlerse de ebeveynler ve öğretmenler tarafından evde eğitimin popülaritesini yeniden kazanması ancak 1960'ları bulmuştur (Basham vd., 2007). ABD'de evde eğitim akımı ilk kez 1960'larda ve 1970'lerde başlamıştır (Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Daha sonraki yıllarda aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan gerekçelerden ötürü evde eğitim uygulaması hızlı bir şekilde yaygınlaşmıştır. Amerika Birleşik Devletlerinde yılda % 7 ile % 12 arasında bir artışla en hızlı gelişen eğitim yönteminin evde eğitim yöntemi olduğu tahmin edilmektedir (Ray, 2006). 1993'e geldiğinde evde eğitim toplam 50 eyalette yasal olarak tanınan bir uygulama haline gelmiştir.

Grafik 1. 1999 ve 2003 yılları arasında ABD'de 5-17 yaş arası (anaokulundan 12. sınıfa kadar) evde eğitim gören öğrencilerin tahmini sayıları (% 95 güven aralığında)¹

Kaynak: Princiotta vd., 2004

1 Haftada 25 saatten fazla devlet ya da özel okula devam eden öğrenciler ile geçici hastalıklar yüzünden evde eğitim gören öğrenciler bu istatistiğe dahil edilmemiştir. Kalın harflerle yazılan sayılar ABD'de evde eğitim gören öğrencilerin tahmini sayılarıdır. Altında ve üstünde yer alan sayılar ise % 95 güven aralığını temsil etmektedir.

Tablo 1. 1999 ve 2003 yılları arasında ABD’de 5-17 yaş arası (anaokulundan 12. Sınıfa kadar) evde eğitim gören öğrencilerin tahmini sayıları ve oranları (% 95 güven aralığında)²

Okula kayıt durumu	Evde öğrenim gören öğrenciler			
	1999		2003	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Toplam	850,000	100.0	1,096,000	100.0
Sadece evde eğitim görenler	697,000	82.0	898,000	82.0
Kısmen okula da devam edenler	153,000	18.0	198,000	18.0
Haftada 9 saatten az okula devam edenler	107,000	12.6	137,000	12.5
Haftada 9-25 saat okula devam edenler	46,000	5.4	61,000	5.6

Kaynak: Princiotta vd., 2004.

Yukarıda verilen istatistikler ABD’de evde eğitim uygulamasının giderek arttığını göstermektedir. 2007 yılı itibariyle ABD’de yaklaşık 1.35 milyon çocuğun resmi olarak evlerinde eğitim gördükleri belirtilmektedir (Cooper ve Sureau, 2007). Bu sayının 1990 yılında 300 bin olduğu düşünülürse (akt. Collom, 2005), Amerikan toplumu için evde eğitimin giderek yaygınlaşan bir uygulama olduğu söylenebilir.

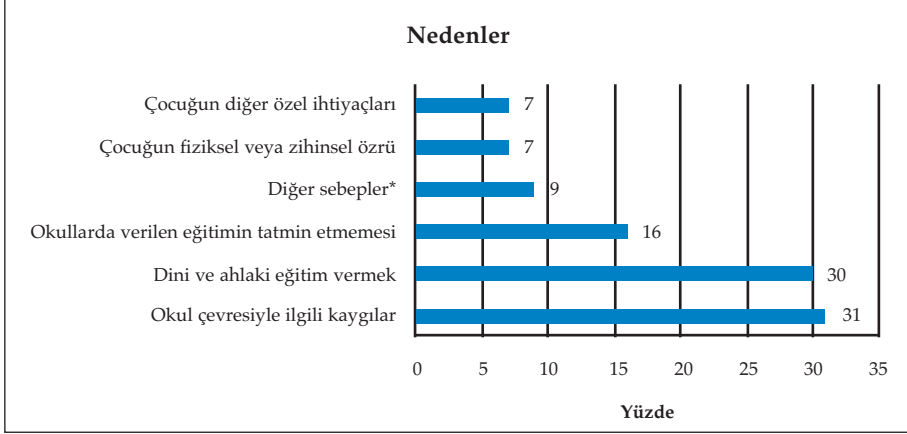
Benzer eğilimin dünya genelinde yaşandığı görülmektedir. Son yirmi yılda Birleşik Krallık, Almanya, Japonya, Kanada, Belçika, Danimarka, Fransa, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Portekiz ve İsviçre gibi gelişmiş ülkelerde evde eğitim uygulamaları giderek artmaktadır. Yunanistan’da sadece özel ihtiyaçları olan öğrencilerin evde eğitimine izin verilmektedir (Basham vd., 2007; Petrie, 1995). Türkiye’de ise evde eğitim ile ilgili bir düzenlemeye rastlanmamaktadır.

Evde Eğitimin Nedenleri

Evde eğitim hem eğitsel hem de sosyal bir harekettir (Apple, 2004). Çocuklarını okula göndermektense evde kendileri eğitmeyi tercih eden anne babaların çeşitli nedenleri vardır. Geçmişte anne babalar özellikle dini bir eğitim vermek amacıyla çocuklarını evde bizzat eğitmeyi tercih ederken bugün artık evde eğitim ideolojik bir tercih olmaktan çıkmıştır (Cooper ve Sureau, 2007; Petrie, 1995). Ayrıca anne babaların artık birden çok nedenden dolayı evde eğitimi tercih ettikleri görülmektedir (Ray, 2006). Aşağıdaki grafikte ABD Eğitim Bakanlığının yaptığı istatistik sonuçlarına göre ailelerin evde eğitim gerekçeleri görülmektedir. Bu nedenler ile birlikte grafikte yer verilmemiş diğer nedenler aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

2 Haftada 25 saatten fazla devlet ya da özel okula devam eden öğrenciler ile geçici hastalıklar yüzünden evde eğitim gören öğrenciler bu istatistiğe dahil edilmemiştir. Kalın harflerle yazılan sayılar ABD’de evde eğitim gören öğrencilerin tahmini sayılarıdır. Altında ve üstünde yer alan sayılar ise % 95 güven aralığını temsil etmektedir.

Grafik 2. 2003 yılında 5-17 yaş arası (anaokulundan 12. Sınıfa kadar) evde eğitim gören öğrencilerin ailelerinin evde eğitimi seçmelerine ilişkin beyan ettikleri başlıca nedenler

* Diğer sebepler arasında ailenin bir arada olması ve bireysel öğretim gibi nedenler vardır.

Kaynak: ABD Eğitim Bakanlığı istatistikleri (Princiotta vd. 2006)

Okulda verilen eğitimin ve okul koşullarının aileleri tatmin etmemesi

Evde eğitimi tercih eden ailelerin gerekçeleri arasında en sık rastlanılanı, okulun kendisinden kaynaklanan nedenlerdir. Bunlar temelde okulda verilen eğitimin yetersiz olması ve okul içi ve dışındaki güvenlik koşullarının ailelerde endişe uyandırmasıdır (Brainerd vd., 2002).

Bazı anne babalar okulun kötü koşulları (baskıcı disiplin anlayışı, çocuğa saygı duyulmaması, akran zorbalığı, uyuşturucu vb.) karşısında çocuklarını kendiler eğitmeyi tercih etmektedir (Petrie, 1995). Bu konudaki istatistikler de aslında aileleri haklı çıkarmaktadır. Amerika’da devlet okullarında okuyan her dört çocuktan biri okul civarında şiddet olaylarının mağduru olmakta, zaman zaman yaşanan öğrenci cinnetleri ve okulda silahlı saldırı olaylarında öğrenciler hayatlarını kaybetmektedir. Newsweek dergisi tarafından yapılan bir ankete göre ABD’deki yetişkinlerin % 63’ü bu tür şiddet olayların yaşanmasının mümkün olduğunu beyan etmiştir (Basham vd., 2007). Bu güncel istatistiklerin yanında velilerin geçmiş eğitim yaşantılarına ait olumsuz anılar da okullarla ilgili kararlarını etkilemektedir (akt Collom, 2005; akt. Green ve Hoover-Dempsey, 2007).

Diğer taraftan akademik gerekçelerin önemi giderek artmaktadır (Collom, 2005). Eğitsel açıdan aileler okullarda verilen eğitimin çocuklarının düzeylerinin altında kaldığını ve onları geliştirmeye yetmediğini ve kendilerinin eğitim konusunda daha başarılı olduklarını düşünmektedir (Brainerd vd., 2002; Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Örneğin Marchant ve MacDonald çocuklarını evde eğiten Ohio’lu velilerinin % 82’sinin evde verilen eğitimin okuldakinden daha iyi olduğunu düşündüğünü bulmuştur (akt. Collom, 2005). Özellikle çocuklarının eğitimi sürecinde aktif

rol oynayan bazı veliler, okulun yetersizliğinden ziyade, çocuklarına eksiksiz bir eğitim verebileceklerine dair güçlü bir yeterlik algısına sahip oldukları için evde eğitimi tercih etmektedir (akt. Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Evde eğitim gören çocukların okula devam eden akranlarına göre daha başarılı olmaları da bu ailelerin tercihlerinde nispeten haklı olduklarını kanıtlamaktadır (Ray, 2006).

Dini eğitim

Ailelerin çocuklarının belirli bir ideolojik inanca uygun eğitim alması yönündeki istekleri geçmişte evde eğitim uygulamalarının öncelikli nedeni olmuştur (Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Özellikle ABD’de 1980’lerin ortasında dini nedenler evde eğitim uygulamalarının baskın bir nedeni haline gelmiştir (akt. Collom, 2005). Bu aileler çocuklarının okul ortamı içerisinde temel dini öğretileri tam olarak edinemeyecekleri kaygısıyla ya da okullardaki eğitim programlarının kendi dini inançlarıyla ters düştüğü iddiasıyla evde eğitimi tercih etmektedirler (Apple, 2004; Brainerd vd., 2002; Waggoner, 2005). Örneğin Morgan and Rodriguez 1988 yılında New Mexico’da yaptıkları araştırmada çocuklarını evde eğiten ailelerin, okuldaki bazı olay veya durumları kişisel ve dini inançlarına aykırı olarak gördüklerini aktarmıştır (akt. Collom, 2005). Marchant ve MacDonald ise araştırma yaptığı velilerin % 45’inin evde eğitimi tercih etme sebebinin dini kaynaklı olduğunu bulmuştur (akt. Collom, 2005). Bu dini inançların başında Hristiyan ve İslam inançları gelmektedir (Basham vd., 2007; Petrie, 1995). Ancak günümüzde bu neden yerini öğrenci ihtiyaçlarına dönük daha pedagojik nedenlere bırakmaktadır (Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Ancak Collom (2005) geçmişte ideolojik nedenlerle evde eğitim almış anne babaların kendi çocuklarını da aynı nedenlerle evde eğitmeyi tercih ettiğini bulmuştur.

Anne babaların felsefi, ahlaki değerleri

Ailelerin evde eğitim nedenlerinden bir diğeri de dini nedenlerden ziyade çocuklarını karakter ve ahlak açısından istedikleri özelliklerle donatılmış bir şekilde yetiştirmektir (Bauman, 2001). Green ve Hoover-Dempsey (2007) çocuklarını evde eğitmeyi tercih eden 136 Amerikalı ebeveynin çoğunun okulları karakter gelişimi konusunda yetersiz bulduklarını bulmuştur. Bu yüzden bazı aileler çocuklarına kendi ev ortamlarında belirli değer, inanç ve dünya görüşlerini öğretmeyi amaçlamaktadır (Ray, 2006).

Öğrencinin özel ihtiyaçları

Ailelerden bazıları da çocuklarının özel ihtiyaçlarından dolayı okuldaki diğer öğrencilerle aynı sınıfta ders görmesinin uygun olmayacağını düşünmektedir. Bu özel ihtiyaçlardan bazıları farklı öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıklardan kaynaklanırken bazıları da öğrencinin davranış sorunları, hastalıklar, sakatlıklar gibi bedensel ya da zihinsel sorunlarından kaynaklanmaktadır (Bauman, 2001). Bu tür aileler, özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarının özel ilgi alanlarına, öğrenme hızlarına, öğrenme stillerine veya öğrenme güçlüklerine göre evde daha uygun eğitim verebileceklerini düşünmektedirler (Basham vd., 2007; Brainerd vd., 2002; Ensinger, 2000).

Finansal sebepler

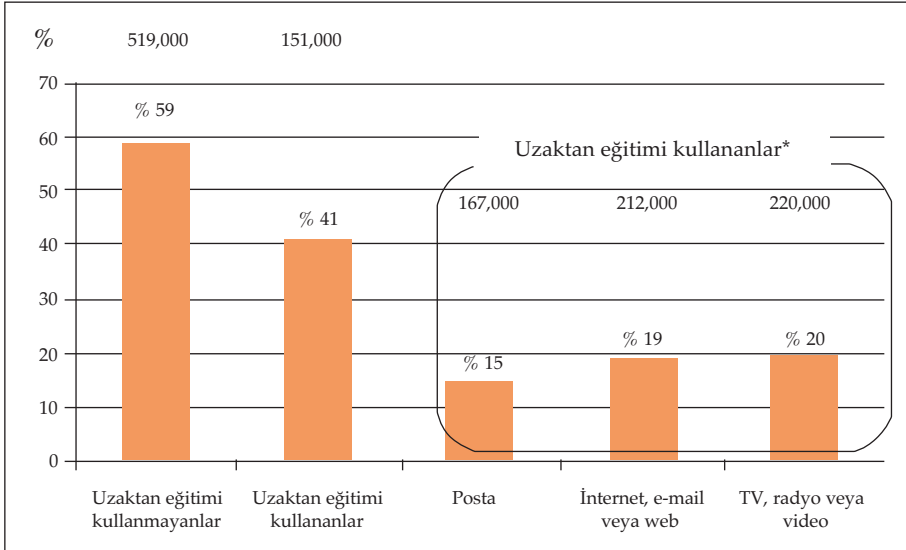
ABD’de evde eğitim uygulaması daha çok orta sınıf aileler tarafından tercih edilmektedir (akt. Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Çocukları devlet okullarında dezavantajlı konumda olan düşük gelirli aileler de evde eğitimi avantajlı bir seçenek

olarak algılamaktadır (Collom, 2005). ABD’de devlet okulunda okuyan bir çocuğun yıllık masrafları 9.644 dolar olarak hesaplanırken, evde eğitimi tercih eden anne babalar 4.000 dolardan daha az para harcadıklarını beyan etmektedirler (Basham vd., 2007). Bu maliyetlerin web tabanlı eğitim (WTE) teknolojileri sayesinde giderek daha da ucuzlayacağı düşünülmektedir (Stevenson, 2007). Bu şekilde evlerinde eğitim gören öğrenciler ve velileri yol, yemek gibi masraflardan kurtulmaktadır.

Gelişen teknolojiler: Web tabanlı eğitim teknolojileri

Evde eğitim yönteminde, bilgisayar ve internet teknolojilerinden yaygın bir şekilde faydalanılmaktadır (Apple, 2004). Sanal eğitim ve e-okullar sayesinde öğrenciler en zor dersleri internet üzerinden ya da CD’lerde sunulan hazır programlardan takip edebilmektedir. Günümüzde artık okul binası denen fiziksel yapının duvarları yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. Öğrenciler sanal okullarda, sanal sınıflarda derslere katılabilmektedirler. Dersler dünyanın en iyi programcıları ve alan uzmanları tarafından hazırlanarak web üzerinden dünyanın her yerine ulaştırılabilmektedir. Evde eğitimi tercih eden anne babalar giderek daha fazla sanal ortamı tercih etmekte ve elektronik materyal kullanılmaktadırlar (Stevenson, 2007). Son 20 yıl içerisinde evde eğitime olan talebin artışında bilgisayar ve internetin payı yadsınamaz. Kanada örneğinde olduğu gibi, ucuzlayan bilgisayarlar, yazılımlar, kolay internet erişimi, online ders materyallerin giderek artması, daha fazla anne babayı evde eğitime teşvik etmiş ve benzer durumdaki ebeveynlerin nette bir araya gelerek dayanışmalarına vesile olmuştur (Basham vd., 2007). ABD’de evde eğitim gören çocukların bilgiye uzaktan erişme durumlarıyla (bkz. Tablo 2) ve sanal olarak ders alabilecekleri kurumlar ve özellikleriyle ilgili (bkz. Tablo 3) tablolar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 2. 2003 yılında 5-17 yaş arası (anaokulundan 12. sınıfa kadar) evde eğitim gören öğrencilerin uzaktan öğrenme açısından istatistikleri

* Aynı anda birden fazla uzaktan eğitim aracı kullanıldığı için toplam %41’den fazladır.

Kaynak: ABD Eğitim Bakanlığı (Princiotta vd., 2006).

Tablo 3. Amerika'da online dersler veren bazı kurumlar (2006–07)

Online Ders veren kurumlar	Başlangıç yılı	Kurucusu	Hizmet kapsamı	Verilen ders konuları	Ders sayısı	Toplam kayıtlı öğrenci sayısı (başlangıçtan itibaren)	Öğrenci başına ders ücreti (yaklaşık)
Colorado Online Learning	1998	14 bölgeden oluşan konsorsiyum	Eyalet geneli	AP*, Çift Kredi**, Onur***, Temel, Seçmeli	80	6,832	\$200
Florida Virtual School	1997	Eyalet hibe fonu ile yerel yönetim ortaklığı	Eyalet geneli, Ulusal, Uluslararası	AP, Onur, Temel, Seçmeli	80	200,000	Yarım-kredilik ders kaydı için \$440
Iowa Online Advanced Placement Academy	2001	BelinBlank Center	Eyalet geneli	AP	11	5,616	\$380 (AP sınavı ücreti hariç)
Johns Hopkins University—Center for Talented Youth	1994	John Hopkins Üniversitesi Üstün yetenekli gençler eğitim merkezi	Ulusal, uluslararası	AP, hızlandırılmış, Onur	60	53,000	Dense göre \$440 ile \$1,740 arası
Michigan Virtual High School	2000	Sanal Michigan Üniversitesi	Eyalet geneli	AP, Temel, Seçmeli	110	26,700	Dense göre dönemlik \$275-\$350 arası
Virtual High School	1996	Concord Konsorsiyum, Hudson Devlet Okulları	Ulusal, Uluslararası	AP, Uluslararası Bakalorya****, Onur, Temel, Seçmeli	216	40,028	Standart okul üyeliği kapsamında dönemlik ders ücreti \$130

* Advanced Placement (İleri Kur: lisedeyken koleje hazırlık düzeyinde verilen kapsamlı dersler)

** Liseye devam eden öğrenciler için kolej düzeyindeki dersleri kapsar. Bu dersleri alan öğrenci koleje kredi kazanmış olur. Bunun için yakındaki bir üniversite ya da koleje birlikte çalışılır.

*** Onur derslerini alan öğrenciler dual creditteki gibi normalden zor ve kolej düzeyinde dersler alırlar. Ancak bu derslerin kredisi sadece koleje giriş başvuru formunda artı puan anlamına gelir.

**** Gemiş ölçüde uluslararası geçerliliği olan özellikle 16-19 yaş grubuna yönelik 2 yıllık bir program

Kaynak: U.S. Department of Education Office of Innovation and Improvement (2007)

Evde Eğitimin Faydaları ve Sınırlılıkları

Evde eğitimin giderek yaygınlaşmasının, temelde, sağladığı faydalardan kaynaklandığı söylenebilir. Bir başka ifadeyle ailelerin çocuklarını evde eğitmeye karar vermelerinin nedenleri, bu uygulamanın getirdiği faydalarla örtüşmektedir. Ancak evde eğitim uygulamalarının faydasına ilişkin akla ilk gelen sorulardan birisi öğrencinin akademik başarısıyla ilgilidir.

Basham ve arkadaşları (2007) başta Kanada ve Amerika olmak üzere birçok ülkede yapılan çalışmalarda evde eğitilen çocukların gerek devlet okullarında gerekse özel okullarda eğitim gören akranlarından daha başarılı olduklarının bulunduğunu bildirmektedir. ABD’de 1999’da 20.000 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada evde eğitim gören 1-4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının akranlarına göre bir yıl ileride olduğu ve 5. sınıftan itibaren bu farkın giderek açıldığı bulunmuştur (akt. Hill, 2000).

Çocukların başarısında anne babanın eğitim düzeyi önemli bir etmendir. Buna göre daha eğitimli anne babalar tarafından evde eğitilen çocuklar, daha düşük eğitim düzeyine sahip anne babalar tarafından eğitilen çocuklardan daha başarılıdır (Basham vd., 2007; Collom, 2005). Ancak aynı eğitim düzeyine sahip veliler tarafından evde eğitilen ve okula gönderilen çocuklar arasında yapılan karşılaştırmada evde eğitim gören çocukların daha başarılı olduğu görülmüştür (Basham vd., 2007). Geçmişte evde eğitim görmüş Kanadalı ve Amerikalı yetişkinlerin meslek ve özel hayatlarında daha başarılı oldukları bildirilmiştir (Basham vd., 2007). Evde eğitim gören çocukların başarısının temel nedeninin - aslında okul başarısının artırılması için de önerilen - yüksek başarı beklentisi, bireyselleştirilmiş program ve birebir öğretim gibi unsurlar olduğu savunulmaktadır (Ray, 2000).

Bunlara ek olarak özellikle Amerika ve Kanada için evde eğitimin gerekçelerine de işaret eden çeşitli faydaları şöyle belirtilmektedir (Basham vd., 2007, 10-11):

1. Öğrencilere belirli değerleri ya da inançları kazandırma fırsatı,
2. Bire bir öğretim sayesinde daha yüksek akademik performans,
3. Daha yakın ve sağlam ebeveyn-çocuk ilişkisi geliştirme fırsatı,
4. Akranlarla ya da yetişkinlerle daha nitelikli etkileşim kurabilme fırsatı,
5. Devlet okullarında disiplinin olmamasının yarattığı olumsuzluklardan etkilenmeme,
6. Olumsuz akran davranışlarından (uyuşturucu, alkol, evlilik öncesi cinsel ilişki vb.) korunabilme,
7. Devlet ya da özel okulların mali külfetinin ortadan kalkması,
8. Daha güvenli bir fiziksel öğrenme ortamının olması.

Evde eğitimin faydalarıyla ilgili bir başka çalışmada Ray (2006) özetle şu faydalardan bahseder:

1. Evde eğitim gören öğrenciler standart akademik testlerde devlet okullarına giden akranlarından % 15-30 düzeyinde daha başarılı olmaktadır. Bu başarıda anne babaların eğitim düzeyi veya ailenin gelir düzeyi belirleyici bir etmen değildir.

2. Evde eğitim gören çocukların sosyal, duygusal ve psikolojik gelişimleri daha iyidir. Bu açıdan incelenen tutum ve becerilerin arasında akranlararası iletişim, özbenlik algısı, liderlik becerileri, aile bağları, kamu hizmetlerine iştirak ve öz saygı yer almaktadır.
3. Evde eğitim gören çocuklar sosyal ve eğitsel etkinliklere düzenli olarak katılabilmektedir. Bu etkinlikler arasında saha gezileri, izcilik, toplum gönüllüleri etkinlikleri, sportif etkinlikler, siyasi toplantılar vb. yer almaktadır.
4. Çocuklarına evde eğitim veren aileler, çocuklarını okula göndermediklerinde çocuklarının eğitimi için devlete ödemeleri gereken yaklaşık toplam 16 milyon dolarlık maliyetten muaf tutulur. Evde verdikleri eğitimin maliyeti ise bunun çok altında kalmaktadır.

Evde eğitimin faydalarının yanında bazı sınırlılıklarından ya da zararlarından da bahsedilebilir. Petrie (1995) evde eğitimle ilgili iki temel kaygıdan bahsetmektedir. Bunlar, çocukların yetersiz sosyalleşmeleri ve ebeveynlerin öğretmenlik vasıflarının yetersizliğidir.

Özellikle sosyalleşmeyle ilgili farklı görüşler vardır. Evde eğitimin çocuğun sosyalleşmesini engellediğini öne sürenlere göre okul vazgeçilmez bir sosyalleşme ortamıdır (Petrie, 1995). Ancak Brainerd ve arkadaşları (2002) öğrencilerin okulda uzun zaman geçirmek zorunda kalmayıp kütüphaneye, parka ve benzeri mekan ve etkinliklere daha fazla iştirak etmek suretiyle, aksine daha fazla sosyalleşebileceklerini savunmaktadır. Basham ve arkadaşları (2007) da Kanada'da yapılan bir araştırmada evde eğitim gören öğrencilerin okuldaki akranlarına göre daha az televizyon seyrettiğini ve daha fazla sosyal etkinliğe katıldığını ve doğal oyun ortamlarında daha uyumlu sosyal davranışlar sergilediklerini aktarmıştır. Ancak evde eğitim hakkını suiistimal ederek çocuklarını bazı nedenlerden dolayı toplum içerisine çıkarmak istemeyen ya da onlara evde kötü muamele gösteren velilerin varlığı da göz ardı edilmemelidir (Cooper ve Sureau, 2007).

Evde eğitim ebeveynin zaman, enerji, para, bilgi ve beceri açısından muazzam bir kaynak yatırımı yapmasını gerektirecektir (Green ve Hoover-Dempsey, 2007). Öncelikle, hem annesi hem de babası çalışan çocuklar için evde eğitimin yorucu ve güç bir süreç olduğu vurgulamaktadır (Brainerd vd., 2002). Anne babaların zaman konusunda sıkıntısı olmasa bile evde eğitim oldukça sorumluluk gerektiren ciddi bir iştir. Her ebeveynin donanımlı birer pedagog ve alan uzmanı olmasını beklemek güçtür. Çocuğa evde verilen eğitimin belirli bir eğitim programı çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Eğitim programlarının amaçları, içerik, eğitim durumları ve sınama durumlarının anne babalar tarafından yazılmasını beklemek makul görülmemektedir (Vermont Eyaleti Eğitim Bakanlığı, 2005). Gerek piyasada gerekse internete hazır eğitim programları hem paralı hem de parasız olarak mevcut olsa da bunların içerisinden doğru olanı seçebilmek de kolay değildir (Brainerd vd., 2002). Ancak örneğin Kaliforniya'da uygulana Cemiyet Evde Edişim Programı (Community Home Education Program) çocuklarını evde eğiten anne babalara ders planı hazırlama, program tasarlama, değerlendirme gibi konularda yardımlar sunmaktadır (Cooper ve Sureau, 2007). Benzer şekilde evde eğitim uygulamasını savunanlar, ebeveynlerin çocuklarına örneğin trigonometri gibi bir dersi öğretmek amacıyla özel bir öğretmenden, arkadaştan veya akrabadan yardım alabileceğini, çocuğun sadece bu dersi almak için okula gönderilebileceğini ya da sanal eğitim olanaklarının kullanılabilirliğini vurgulamaktadırlar (Brainerd vd., 2002).

Evde eğitim olgusuna karşı olan siyasilerin temel gerekçelerinden biri özel okul kavramından çok farklı olan bu şekildeki bir özelleştirmenin evrensel kamusal eğitim anlayışına karşı bir saldırı olduğudur (Cooper ve Sureau, 2007). Bu siyasi direnç, evde eğitim hareketinin “kamu yararına” ve eğitimde eşitlik ve nitelik ilkelelerine ters düştüğünü savunmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, başta ABD olmak üzere Kanada, İngiltere, Almanya, Belçika, Fransa, Danimarka gibi ülkelerde yaygın olarak uygulanan ancak ülkemizde henüz ilgili bir yasal düzenlemenin olmadığı evde eğitim (*homeschooling*) kavramı ele alınmıştır. İlk bakışta bu ülkelerde evde eğitimle ilgili yasal düzenlemelerin çok uzun bir geçmişe sahip olmamakla birlikte günümüzde yürürlükte olduğu dikkati çekmektedir. Anne babaların çocuklarını evde eğitime tercihlerinin gerisinde okulda verilen eğitimin ve okul koşullarının aileleri yeterince tatmin etmemesi; ailenin çocuğunu belirli bir dini öğreti veya felsefi ve ahlaki değerler çerçevesinde bizzat yetiştirme isteği; öğrencinin öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları ya da fiziksel veya zihinsel bazı sorunları; evde eğitimin maddi açıdan daha makul bir tercih olarak görülmesi ve gelişen teknolojiyle birlikte bireysel öğrenmenin ve web tabanlı eğitim teknolojisinin yaygınlaşması gibi nedenlerin yattığı görülmektedir.

Evde eğitimin çocuklara yeterli sosyalleşme imkanı sunamayacağı görüşüne karşı, aslında bu yöntem sayesinde çocukların sosyalleşmek için daha fazla zaman ve imkan bulabileceklerini savunanlar da vardır. Kullanılacak eğitim programının seçimi veya geliştirilmesinin ailelere bırakılmasının yanlış olacağını savunanlara karşı, bu konuda ailelere destek olan kurum ve kuruluşların sayısının giderek artması bu eleştirileri bir ölçüde azaltmaktadır. Diğer yandan eğitim işinin asıl mesleği öğretmenlik olsun ya da olmasın anne babalara bırakılması da eleştirilmekte, ancak evde eğitim gören çocukların diğer akranlarına göre gerek akademik olarak gerekse sosyal hayatlarında daha başarılı olmaları ilginç bir ikilem doğurmaktadır.

Türkiye için evde eğitim potansiyelinin değerlendirmesi ve hayata geçirilmesi mevcut şartlarda güç görülmektedir. Zira evde eğitim olgusunun tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden birisi ailelerin çocuklarını belirli bir dini inanca uygun olarak yetiştirmektedir. Bu gerekçenin ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının temel ilkelerinden olan laiklik ilkesinin gerekleriyle çatışacağı açıktır. Laik eğitim, “din etkisinden kurtulmuş olan, bireyin dinsel inançlarına herhangi bir biçimde karışmayan” (Oğuzkan, 1981, s.102); “eğitim programlarının ve ders içeriklerinin bilimsel ilkelere dayandığı” (Karakütük, 2001, s. 66); “özgür düşünceli insan” yetiştirmeyi amaçlayan (Adem, 2005, s. 75) eğitimidir. Milli Eğitimin Genel amaçlarından ve Öğretimin Birliği ilkesinden sapılarak, eğitimi bu şekilde ailenin tekeline bırakmak öğrencilerin çeşitli siyasi veya etnik grupların amaçları doğrultusunda yetiştirilmesi gibi sakıncalı olabilecek sonuçlar doğurabilir.

Diğer yandan daha fazla kız çocuğunun okula gönderilmesi için kampanyaların düzenlendiği ülkemizde ailelere çocuklarını yasal olarak okula göndermeme hakkının verilmesinin yanlış bir politika olacağı düşünülmektedir. Tüm bu değerlendirmeler evde eğitim olgusunun günümüz şartlarında Türkiye bağlamı için uygun bir yöntem olmadığını göstermektedir.

Diğer taraftan okul-aile işbirliği çerçevesinde anne babalarının çocuklarının eğitimlerinde daha aktif rol almaları ve başta Web Tabanlı Eğitim olmak üzere gelişen teknolojilerin daha fazla işe koşulması açısından düşünüldüğünde evde eğitim kavramının okuldaki eğitimi destekleyici ve tamamlayıcı bireysel bir öğrenme yöntemi olarak ülkemizde yaygınlaştırılması gerektiği söylenebilir.

Kaynakça

- ADEM, M. (2005). **Laik Eğitim**. Ülkemizde Laik Eğitim Sisteminde Sosyal Bilim Olarak Din Öğretimi Kurultayı, 7-9 Nisan 2005. Bildiri ve Tartışmalar. Malatya: İnönü Üniversitesi Matbaası, s. 68-80.
- APPLE, M. (2004). "Are We Wasting Money on Computers in Schools?" **Educational Policy**. 18; 513. Online kaynak: 31.03.2008 tarihinde <http://epx.sagepub.com/cgi/reprint/18/3/513> adresinden indirilmiştir.
- BASHAM, P., MERRIFIELD, J. ve HEPBURN, C.R (2007). **Homeschooling from the extreme to the mainstream**. Canada: The Fraser Institute. Online kaynak: 03.04.2008 tarihinde <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0053.html> adresinden indirilmiştir.
- BAUMAN, K.J. (2001) **Home Schooling in the United States: Trends and Characteristics**. Population Division, Working Paper Series No. 53. Online kaynak: 04.04.2008 tarihinde <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0053.html#impact> adresinden indirilmiştir.
- BRAINERD, L. W., SOBANSKI, J. ve WINEGARDNER, R. (2002) **Basic Skills for homeschooling**. New York: Learning Express. Online kaynak: 13.03.2008 tarihinde <http://www.learnatest.com/LearningExpressEBooks/download.cfm?b=1576853950&CFID=11332069&CFTOKEN=e85e76858482c2-E02C2DF7-BCDF-04A2-B71D21CCD13D388C> adresinden indirilmiştir.
- COLLOM, E. (2005). "The Ins and Outs of Homeschooling: The Determinants of Parental Motivations and Student Achievement." **Education and Urban Society**. 37, 307-335.
- COOPER, B. S. ve SUREAU, J. (2007) "The Politics of Homeschooling New developments, new challenges". **Educational Policy**. 21(1) Online kaynak: 13.04.2008 tarihinde <http://epx.sagepub.com/cgi/reprint/21/1/110> adresinden indirilmiştir.
- CROWSON, R.L. (2000). "The Home Schooling Movement: A Few Concluding Observations". **Peabody Journal of Education**, 75(1/2), 294-300.
- ENSIGN, J. (2000). "Defying the stereotypes of special education: Home school students." **Peabody Journal of Education**, 75(1/2), 147-158.
- GREEN, C.L. ve HOOVER-DEMPSEY, K.V. (2007). "Why Do Parents Homeschool? A Systematic Examination of Parental Involvement." **Education and Urban Society**, 39, 264-285.
- HILL, P.T. (2000). "Home Schooling and the Future of Public Education." **Peabody Journal of Education**. 75(1/2), 20-31.
- KARAKÜTÜK, K. (2001). **Demokratik Laik Eğitim**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- OĞUZKAN, F. (1981). **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- PETRIE, A.J. (1995). "Home Educators and the Law within Europe". **International Review of Education**. 41(3/4), ss. 285-296. Online kaynak: 16.02.2008 tarihinde <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/3445047.pdf> adresinden indirilmiştir.
- PRINCIOTTA, D., BIELICK, S. ve CHAPMAN, C. (2004) "1.1 Million Homeschooled Students in the United States in 2003", **Education Statistics Quarterly** Vol 6, Issue 3. Online kaynak: 16.02.2008 tarihinde http://nces.ed.gov/programs/quarterly/vol_6/6_3/3_2.asp adresinden indirilmiştir.

- PRINCIOTTA, D., BIELICK, S. ve CHAPMAN, C. (2006) **Homeschooling in the United States: 2003 Statistical Analysis Report**. Online kaynak: 16.02.2008 tarihinde <http://nces.ed.gov/pubs2006/2006042.pdf> adresinden indirilmiştir.
- RAY, B. D. (2000). *"Home schooling for individuals' gain and society's common good"*. **Peabody Journal of Education**, 75(1/2), 272-293.
- RAY, B. D. (2006). *"Research Facts On Homeschooling"*. **Facts on Homeschooling**. Temmuz 2006. Online kaynak: 16.02.2008 tarihinde <http://www.nheri.org/content/view/199/> adresinden indirilmiştir.
- STEVENSON, K. R. (2007). *"Educational Trends Shaping School Planning and Design: 2007"*. **National Clearinghouse for Educational Facilities**. Online kaynak: 30.05.2008 tarihinde <http://www.edfacilities.org/pubs/trends2007.pdf> adresinden erişilmiştir.
- U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION OFFICE OF INNOVATION AND IMPROVEMENT (2007). **Connecting Students to Advanced Courses Online Innovations in Education**. US: U.S. Department of Education. Online kaynak: 30.05.2008 tarihinde at: <http://www.edpubs.ed.gov> adresinden indirilmiştir
- VERMONT EYALETİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2005) **Guidelines for Home Study in Vermont-2002**. Administrative Revisions: August 23, 2005. Vermont Department of Education Home Study & Independent Schools
- WAGGONER, C. (2005). *"A Hybrid Way Of Learning: Taught At Home And Taught At School"*. **The Rural Educator**, 26(3). Online kaynak: 22.04.2008 tarihinde http://findarticles.com/p/articles/mi_qa4126/is_/ai_n15354045 adresinden indirilmiştir.

HOMESCHOOLING

S. Nihat ŞAD*

Mustafa AKDAĞ**

Abstract

Homeschooling can be defined as the practice of conducting partly or entirely the education of children at the age of compulsory formal education by their parents or the tutors assigned by these parents. Homeschooling is a common practice as an alternative to formal education in many countries including especially USA, Canada and several European countries. In these countries, parents usually prefer homeschool for their siblings because of such reasons as their concerns with the school environment and quality of instruction at school; a desire to educate the child on some religious, philosophical or moral basis; special needs of the child; financial reasons; and advancement of distance education technologies. It is reported that homeschooled children are academically more successful than their peers at school. However, there are opposing views about the socialization of the homeschooled children. Most important drawback of this practice is the difficulty of developing and applying the necessary curricula. In our country, current legislation does not include any regulations regarding homeschooling. Given the conditions in our country, homeschooling practice cannot be said to accord with the principle of unity of education. However, with the proper regulations, it can be considered as an alternative and complementary practice which can reduce the burden of open/distance education practices in Turkey.

Key Words: Homeschooling, distance education, mother and father, parents

* Lecturer, İnönü University, Faculty of Education, Malatya.

** Asst. Prof. Dr.; İnönü University, Faculty of Education, Malatya.